

řády o jízdě na velocipedech ve třídách, ulicích a po náměstích v obvodu města a mohou k tomu cíli v některých ulicích jízdu na kole vůbec zapovědět. Vyhláškou místodržitelství král. Českého ze dne 27. ledna 1892 č. 914 doplněn byl předpis o jízdě na kole se schválením min. vnitra prozatímní řád policie silniční o říšských silnicích v král. Českém uveřejněný vyhláškou místodržitelskou ze dne 21. června 1866 č. 49165 č. 54 z. z. Tato místodržitelská vyhláška má tatáž ustanovení jako shora cit. zemský zákon.

Zvláštní jízdni řády vydalo policejní ředitelství vídeňské a pražské pro obvod Vídně resp. Prahy; v nich jmenovitě se ukládá velocipedistům, aby opatřil si každý dovolenku, mírně jel, zachoval předepsaný směr jízdy na jízdni dráze a dále že velociped musí být opatřen zvonkem; dále zapovídá se jízda za silné mlhy, na tržištích nebo za většího hromadění lidí, při pohřebních průvodech atd. V předních městech založeno mnoho spolků a ústavů (klubů atd.) k pěstování a poznesení jízdy na velocipedech.

II. Otázky práva trestního.

Dle zprávy ze soudní síně (uveřejněné v jednom časopise v r. 1894) dožádána prý byla generální prokuratura vídeňským vrchním zastupitelstvem státním, aby co nejdůrazněji vystupovala proti soudním rozsudkům, kteréž spočívají na příliš mírném pojmání viny velocipedistů v značné míře ohrožujících veřejnou bezpečnost. Případ byl tento: Obžalovaný přešel čtyřletého chlapce velocipodem, při čemž chlapci těžce ublíženo na těle; obžalovaný byl osvobozen v první stolici i ve druhé, načež dvůr kasační ku stížnosti generálního prokuratora na zachování zákona vznesené našel právem, že zákon (§§ 341, 427 a 335 o. zák. trest.) porušen byl těmito rozsudky osvobozovacími.

Jistého velocipedistu, jenž na kole jel v živé ulici neobyčejně rychle, ale nikomu neublížil, osvobodil soud okresní; odvolací instance však odsoudila jej na 8 dní vězení pro přestupek proti bezpečnosti tělesné dle § 431 zák. trest; ku zmateční stížnosti vznesené generální prokuraturou k zachování zákona našel kasační dvůr rozsudkem ze dne 29. dubna 1896 ad č. 4964 velocipedistu vinným dle § 427 zák. trest. a odsoudil jej k peněžitě pokutě 25 zl. Dvůr kasační poznamenal při této příležitosti v rozhodovacích důvodech, že při nastalém ohrožení života nebo tělesné bezpečnosti třetích osob dlužno vinu velocipedisty shrnouti pod hledisko § 431 zák. trest.; bez tohoto ohrožení pak pod hledisko § 427 zák. trest. (srv. časop. »Jurist. Blätter« ze dne 23. srpna 1896 č. 34).

Veřejnost řízení viz Řízení veřejné a tajné.

Věci a právo věcné.

I. Pojem a význam.

Již právo přirozené poukazuje k tomu, že mohou lidé dle svých potřeb přivlastniti si v mezích řádu právního prostředky k dosažení svých cílů životních. Člověk má tudíž právo podrobiti svým absolutním potřebám a účelům životním vše, co je nutnou podmínkou jich dosažení. Pro lidstvo je tedy veškerost předmětů, jež státi se mají lidskou činností podmínkou existence a prostředkem rozvoje lidstva, statkem společným. Věci jsou osobám podrobeny a tyto jsou povolány všecky věci uspořádati. Tento pořádek upravuje právo a zákon. V nejužším slova smyslu jsou tudíž věcmi hmotné předměty, jež pouze k vůli lidem zde jsou, by

sloužily k ukojení jich potřeb. Avšak moment hmotnosti není podstatným a ani nutným, užívá-li se pojmu věc v nejširším slova smyslu, poněvadž věcmi rozumí se v obchodu právním nejen předměty hmotné, nýbrž i jednání a plnění, tudíž práva nejrozmanitějšího druhu. O. o. z. nepodává v § 285 vlastní definice, nýbrž vyznačuje pojem věci protivou k pojmu osoby, chce totiž jen vytknouti rozdíl mezi věcí a osobou. § 285 o. o. z. zahrnuje tudíž názvem »věc« »vše, co od osoby je různé a k potřebě osoby slouží«. Tato definice nekryje však pojem věci, ježto k pojmu věci je třeba nejen možnosti prospěchu, nýbrž i možnosti vlády osoby nad věcí. Neb jen to, co jednotlivá osoba své právní moci podrobila, je věcí ve smyslu právního řádu. Tělesa nebeská, jež jsou sice též věcmi ve smyslu obecné mluvy, nemohou býti pokládána za věci ve smyslu právním, ježto člověk nemůže jimi nakládati a je své vládě podrobiti. Pojmový rozdíl v právu rakouském a v právu římském jeví se hlavně v tom, že Římané slovem »res« rozuměli každou věc a činili rozdíl mezi »res corporales, quae tangi possunt« a »res incorporales, quae tangi non possunt«. Jen ony byly dle římského práva věcmi v právním smyslu, k těmto byly počítány věci »quae in jure consistunt«, tudíž všechna práva a pohledávky. Právo rakouské zahrnuje však pojmem věci všechny hmotné a nehmotné předměty (§§ 29 a 353 o. o. z.). Jak již podotknuto, musí býti věc způsobilá, aby podrobila se dala moci neb vládě osoby. V této bezprostřednosti vlády spočívá věcná povaha práva věcného. Právo věcné je tudíž souhrn všech těch právních mocí nad věcí. Právo lpí na věci a každé právo věcné vztahuje se z pravidla k věci individuálně určité.

II. Rozdělení práv věcných.

Občanské právo rozeznává mezi věcnými a osobními právy k věcem dle toho, přísluší-li osobě právo k věci bez ohledu na jiné osoby nebo přísluší-li jí právo k věci jen proti určitým osobám. Předmět práva věcného jest tudíž buď od osoby úplně různým, tudíž věc v nejužším slova smyslu, neb jen různým v jejich vztazích k osobám třetím, takže tyto jsou povinny k plnění neb k určitému jednání; do této poslední skupiny spadají smlouvy a obligace. Věcné právo k věcem liší se tedy od osobního tím, že při onom osoba třetí je jen zavázána věcná práva oprávněného respektovati, věci, nad nimiž někdo jiný vládu vykonává, nepoškoditi, a se každého zasahání zdržeti; při osobně věcném právu třetí osoby takového passivního závazku nemají, nýbrž v přímý poměr vstupují k tomu, komu věcné právo přísluší a spíše jemu něco plniti mají a tento od nich pohledávati může. Věcné právo k věci předpokládá tedy věc o sobě pozůstávající. Věcné právo k věci působí proti každému, každého lze, když v toto právo zasáhne, actione in rem, tedy věcnou žalobou stihati; osobní právo k věci zakládá naproti tomu právní poměr ne mezi osobou a věcí, nýbrž poměr obligační povahy jen mezi dvěma nebo více osobami, z nichž jedna právo má k pohledávce, druhá zavázána je dotýčnou pohledávku splniti, nebo jedna osoba druhé něco plniti má, aby vzájemného plnění došla; osobní práva k věci zakládají actio in personam, tedy žalobu ryze osobní. Z pojmu věci, pokud o osobním právu k věci řeč jest, vyplývá dále náležitost tělesné spojitosti součástek její, takže zrušením této spojitosti zaniká i jednota věci a právní existenci její. V nejširším slova smyslu náleží všechna práva věcná ku právům majetkovým, jak § 353 o. o. z. výslovně naznačuje; z § 353 plyne však též, že jmění je souhrn všech

věcí, tudíž nejen hmotných, nýbrž i nehmotných, tedy pohledávek a právních nároků. Ve příčině osobního práva k věcem, viz článek »Smlouvy«. Ve věcném právu k věcem je tudíž věc totožná s předmětem práva na rozdíl od osoby co podmětu práva.

III. Rozdělení věcí.

Věci lze rozmanitě dělit:

1. Přihlížíme-li k podmětu právnímu, rozeznáváme:

a) věci, jež podléhají výhradné moci jedné nebo více osob. K těmto věcem vztahuje se držba, vlastnictví atd. Dále jsou věci, jež neslouží výhradně jednotlivým osobám a nemohou tudíž tyto nad nimi výhradně vlády nabyti. Sem patří věci, jež Stubenrauch označuje jako *res inexhausti usus*, jako světlo, vzduch, moře.

b) Z tohoto rozdělení podává se další kategorie věcí a sice věci, jež jsou ve vlastnictví neb v držení určité osoby (*res alicujus*) a věci bez pána (*res nullius*).

c) Vzhledem k podmětu právnímu rozeznává se dále statek státní a statek soukromý dle toho je-li věc ve vlastnictví státu nebo jen ve vlastnictví jednotlivé osoby. Liší se dále statek státní a jmění státní, statek obecní a jmění obecní. Statek státní a obecní slouží potřebě příslušníků státu neb obce, ze jmění státního neb obecního kryjí se výlohy správy státní neb obecní.

2. Přihlížíme-li k věcem jako k předmětům právním, můžeme je dělit:

a) na věci hmotné a nehmotné, dle toho, zda je lze, jak se § 292 o. o. z. krátce a stručně vyjadřuje, smysly chápati čili nic;

b) na movité a nemovité;

c) zužitelné a nezužitelné;

d) cenitelné a necenitelné;

e) věci jednotlivé a hromadné (viz čl. Věci movité u nemovité, Věci hromadné).

3. Další rozdělení podává se ze vztahu věcí k obchodu a rozeznáváme

a) *res intra* a *res extra commercium*; jen tyto jsou z obchodu vyloučeny. S tím souvisí rozdělení věcí starého římského práva v: *res sacrae*, *res religiosae*, *res sanctae*, jež římské právo označovalo co *res divini juris* na rozdíl od *res humani juris*. Toto rozdělení nemá pro platné právo již žádného významu, ježto všechny věci, náboženské i církevní, zpravidla a jen s nepatrnými výjimkami z obchodu vyloučeny nejsou, nýbrž jen jistým obmezením podléhají;

b) věci dělitelné a nedělitelné: Ony rozložiti možno ve více věcí, z nichž každá jednotlivá má hospodářský význam, při těchto je dělení dle jistých speciálních ustanovení zákonných nepřipustno, na př. fyzické dělení domu.

c) Věci zastupitelné a nezastupitelné. Ony definují Římané jako »*res, quae numero, pondere, mensura constant*«, jsou to věci, jež se liší od jiných téhož druhu kvantitativně, ježto jich význam pro obchod nespočívá v individuálních zvláštnostech jednotlivých věcí, nýbrž pouze v jich vlastnostech jako určité množství určité hmoty (*res fungibiles*). Sem náleží též peníze. V pojmu zastupitelnosti nejsou však zahrnuty známky spotřebitelnosti, nejsou všechny zastupitelné věci zároveň zužitelnými.

IV. Rozdělení věcných práv k věcem.

Dle rozsahu a objemu práva věcí vládnouti, dělíme věcná práva k věcem na taková, která se vztahují k věci v její celistvosti a oprávnňují věci dle libosti nakládati a každého třetího z podobného nakládání vyloučiti. Takové věcné právo sluje vlastnictví (§ 354 o. o. z.). Držitel má sice vůli, avšak ne vždy právo věcí jako vlastník nakládati. Věcná práva k věcem, jež mají za účel buď úplné neb částečné užívání cizí věci neb obmezení vlastníka (zápovědi) ve prospěch třetích osob, tvoří právo služebnosti. Věcné právo, které zřízeno je k věci za účelem a zjištění pohledávky a spojeno je s právem z věci se uspokojiti pro případ, že by závazek nebyl splněn, sluje právem zástavním a věcné právo k části neb k celku pozůstalosti právem dědickým.

Věci hlavní a vedlejší viz Příslušenství.

Věci hromadné (*universitas rerum*).

Dřívější doktrína činila rozdíl mezi t. zv. *universitates juris* (ku př. dědictví) a *universitates facti* (ku př. stádo, knihovna) a vytýkala zejména pokud jde o *universitates juris* zvláštní právní zásady (ku př. *res succedit in locum pretii*, *pretium in locum rei*). Pojem *universitates juris* a zásady právní k nim připojené dávno již jsou povaleny v theorii a podržen pojem *universitates facti*. Názvem věci hromadné rozumí se stejnorodé, podstatou samostatné tělesné věci ve spojení svém k jakémusi pojmovému celku, k jakémusi *collectivum* (t. j. *universitas rerum corporaliū, distantium, σῶμα ἐκ διαστωτῶν*), jako jest: knihovna, obrazárna, sklad zboží, stádo a pod.

Co do právního posuzování těchto věcí vytknouti jest za zásadu, že předmětem právních poměrů není veškerost, hromadnost těchto věcí, nýbrž každá jednotlivá věc pro sebe a že pojetí jich pod společné jméno slouží jen potřebě a pohodlí obchodnímu (jsouť tu *plura corpora soluta*, sed *uno nomini subjecta*) a právě tvoří jen jedno jméno, jednotu pomyslovou. Užívají-li strany při právních jednáních označení kolektivního, dlužno v jednotlivém případě zjistiti objem tohoto pojmu výkladem, interpretací. Rakouský ob. o. zákoník stojí patrně na půdě staršího pojmání věci; pravíť v § 302: »Soujem více věcí, kteréž se za jedinou věc pokládají a společným jménem obyčejně označují, tvoří věc hromadnou, která pokládá se za jeden celek. Vedle § 427 o. o. z. předati lze sklad zboží nebo jinou věc hromadnou znameními (posuňky) — tradicí — a tak se ovšem dle práva rakouského nabývá k věci hromadné jakožto takové vlastnictví a práva zástavního (§ 452 o. o. z.). Dle toho vztahuje se právo zástavní pak ke všem věcem, které tvořily v době vzniku práva zástavního onu věc hromadnou. Jednotlivá věc mizí tu před celkem a celek zůstává tímtež právním předmětem, třeba se jednotlivé věci měnily.

Věci movité a nemovité.

I. Rozeznávání věcí dle jich přirozené vlastnosti — přenosnosti nebo nepřenosnosti — mělo ode dávna v právu předůležitý význam. Byloť v římském právu rozhodujícím a v německém právu nabylo zvláštního významu tím, že vytklo takřka základní směr tomuto právu. V moderním právu podrželo toto rozlišování svou důležitost neztenčenu. Má netoliko v soukromém právu velkou úlohu, kde co do nabývání práv jest rozhodná protiva mezi movitými a nemovitými věcmi, která se obzvláště zvýšila ústavem veřejných knih, a kde také četné zásady právní nejrozmantějšího